



تحولات گسترده‌ای شد و توسعه چشمگیری پیدا کرد. در حال حاضر موزه‌های آستان قدس در ۵ ساختمان جداگانه با ۱۶ گنجینه تخصصی شامل آثار تاریخی حرم مطهر و میراث آستان قدس رضوی، اشیای وقف و اهداشده، همچنین اشیای خریداری شده برای تکمیل مجموعه هادر فضایی به مساحت حدود ۱۸۵ هزار متر مربع، حدود ۹۰۰۰ شیء در معرض دید علاقه‌مندان به آثار تاریخی و فرهنگی و زائران و مجاوران حضرت رضا (علیه السلام) قرار دارد و با بیش از یک میلیون بازدید کننده در شمار پر بازدیدترین موزه کشور با فاصله زیاد قرار گرفته است.

گنجینه قرآن و نفایس موزه آستان قدس رضوی یکی از غنی‌ترین گنجینه‌های قرآنی جهان است

◆ نخستین موزه قرآنی

آستان قدس رضوی همواره مجموعه‌ای غنی از کتب و جزوات قرآنی، نسخ خطی، تصاویر و تابلوهای فاخر و ارز شمند را داشته است. در سال ۱۳۵۶ با انتقال موزه و کتابخانه به ساختمان جدید ابتدا طبقه منهای یک برای مخزن نفایس و نمایش قرآن‌های خطی در نظر گرفته شد. طی سال‌های بعد مخزن نفایس به طبقه دوم ساختمان انتقال یافت و فضای نمایش قرآن‌ها محدود شد؛ چنان که تنها میهمانان اختصاصی امکان بازدید از این آثار نفیس را داشتند؛ اما با توجه به اهمیت آثار موجود و نسخ نفیس قرآن‌های خطی موجود در مخزن که قدمت هزار ساله کتابت قرآن مجید و وقف آن به حرم مطهر حضرت رضا (علیه السلام) را نشان می‌داد، ضرورت تشکیل یک موزه تخصصی برای نمایش آن هادر برنامه مدیریت آستان قدس قرار گرفت.

در جریان بازدید مقام معظم رهبری از این نفایس و تأکید ایشان برای نمایش عمومی این گنجینه ارز شمند، موجبات تسریع در روند راه‌اندازی موزه تخصصی قرآن در حرم مطهر رضوی را فراهم کرد و ساختمان فعلی آن با عنوان «گنجینه قرآن و نفایس، موزه شماره سه» در ۲۲ بهمن ماه ۱۳۶۴ افتتاح شد. این موزه در دو طبقه، به مساحت حدود ۱۰۰۰ متر مربع ساخته شد. بنای آن از

است. نمایش این آثار ارز شمند تاریخی و هنری که هر یک به نحوی ارادت دوستداران ائمه اطهار (علیهم‌السلام) را نشان می‌دهد بیش از یک سده پیش مورد توجه متصدیان امور در این حوزه قرار گرفته بود. ایده تأسیس موزه برای حفظ، نگهداری و نمایش آثار تاریخی و وقفی ارز شمند در بازه زمانی سال‌های ۱۳۰۴-۱۳۱۴ شمسی در آستان قدس رضوی مطرح شد. در سال‌های ۱۳۱۴-۱۳۲۰ شمسی ضمن تصمیم‌گیری برای ساخت بنایی برای موزه شماری از اشیاء انتخاب شد و در سال ۱۳۱۵ شمسی اتاق‌های فوقانی شمال غربی صحن نو (آزادی) و جنوب شرقی صحن کهنه (انقلاب اسلامی) که به یکدیگر متصل بودند به خزانه و محل نگهداری اشیاء اختصاص یافت.

ساختمان موزه در قطعه زمینی به مساحت ۵۷۰۰ متر مربع در محل پشت دیوار جنوبی مدرسه علی نقی میرزا و صحن آزادی در مشرق مسجد گوهر شاد، کنار مقبره شیخ بهاء‌الدین محمد (شیخ بهایی)، در ۳ طبقه به زیر بنای ۱۰۳۴ متر مربع ساخته و در ۲۲ دی ۱۳۲۴ نخستین بنای موزه آستان قدس رضوی افتتاح شد.

در ابتدای فعالیت این موزه، ۱۸۹۰ شیء از خزانه و آثار حرم مطهر رضوی انتخاب شد و به ترتیب دوره تاریخی برای بازدید کنندگان به نمایش درآمد. ساختمان موزه تا حدود سال ۱۳۵۰ شمسی در همین مکان قرار داشت، اما از این سال به بعد به علت تغییر فضاهای وابسته به حرم مطهر رضوی و تخریب این ساختمان، اشیاء به محل جدید واقع در ضلع جنوب شرقی صحن موزه منتقل شد تا ساختمان موزه مرکز ساخت و آماده بهره‌برداری شود. عملیات ساخت و تجهیز ساختمان موزه و کتابخانه و خزانه در سال ۱۳۵۶ خاتمه یافت که به علت وجود مشکلات فنی و عدم رفع نقایص آماده بازدید عموم نشد.

پس از انقلاب اسلامی با هدف تکریم و اوقاف و گسترش سنت حسنه وقف، موزه‌های آستان قدس رضوی که به عنوان یکی از مجموعه‌های بزرگ موزه‌ای در کشور شناخته می‌شوند، دچار